

LES NOTES DE VICTOR RIPOLL

Muñoz i Pujol, coix i grapejat

Enciclopedia.cat diu que Josep Maria Muñoz Pujol ha estrenat l'obra de teatre *Valor-Dalí, de Gala*. L'obra es titula *Vador o Dalí de Gala*. Diu que ha escrit la biografia *Agustí Duran i Sanpere*. La biografia es titula *Agustí Duran i Sanpere: temps i memòria*. I s'oblida que és autor de la biografia *Lluís Nicolau d'Olwer. Un àcid gentilhome* (2007).

Mort tèrbola

La nova edició de la novel·la *Miralls tèrbols*, de Lluís Ferran de Pol, publicada per Angle Editorial, diu –solapa i introducció– que l'autor va morir a Arenys de Mar. L'autor va morir a l'hospital de Bellvitge, municipi de l'Hospitalet de Llobregat.

Anotació poc literària

En seguir l'edició d'*El roig i el negre* de la "Biblioteca Pompeu Fabra", Labutxaca es limita a anotar que Lord Brougham va ser un polític liberal molt admirat per Stendhal. Les edicions franceses de la novel·la pensen que també és pertinent de dir que l'escriptor francès el va conèixer personalment a Milà, i que va fundar la revista *Edinburgh Review*, publicació que va marcar profundament la vida intel·lectual de l'escriptor.

No saben penjar etiquetes

Segons el DIEC1, a la frase "no m'agrada que li pengeu etiquetes", *etiqueta* indicava: "mot, concepte, idea, que marca, encasella, classifica (alguna cosa), en sentit figurat". Ara el DIEC2 estableix que aquest sentit no és ni figurat ni, com diu de tots els sentits figurats, un sentit extensiu del literal, i li adjudica una accepció a banda, la número 3, bo i mantenint exemple i definició. Fins aquí, res a dir. Però quan aquest sentit del mot *etiqueta* s'usa amb el verb (*etiquetar*), ja no és una accepció diferent, és un sentit extensiu del literal. Article *etiquetar*: "v. tr. 1 Posar una etiqueta (a una cosa). 2 per ext. L'etiqueten de masclista."

La refutació que va fer del cristianisme l'emperador Julià, dit l'Apòstata, traduïda per Joan F. Mira

"Em sembla que caldria exposar a tothom les raons per les quals estic convençut que la maquinació dels galileus –els cristians– és una fabricació humana construïda de manera perversa. I que no conté res de diví, sinó que actua sobre la part de l'ànima més propensa a les faules, més infantil i irracional, i així ha fet creure com a veritat una invenció monstruosa."

Així engega, a través de la veu de Joan F. Mira, el primer fragment conservat del llibre *Contra els galileus*, de Flavi Claudi Julià (Constantinoble, 331 - Mesopotàmia, 363), l'emperador que, quan feia cinquanta anys que l'imperi Romà s'havia convertit oficialment al cristianisme, va intentar, per mitjà d'un edicte de llibertat religiosa, que la religió dels seguidors de Jesucrist deixés de ser oficial, única i exclouent. Però ja era massa tard. A més, es va morir massa jove i no va poder veure realitzat el seu projecte de construcció d'una mena d'església pagana amb jerarquia i clergues, i fins i tot monestirs. El cristianisme continuà imparabile, amb un'església forta i ben organitzada, i aconseguí que el tolerant i culte emperador, que s'identificava amb la religiositat i la cultura greco-latines tradicionals, fos conegut pels llibres d'història amb el sobrenom de *l'Apòstata*. Ho era, per als cristians, perquè, educat en el cristianisme, va renegar-ne, en veure-li el llautó.

Joan F. Mira ha traduït del grec *Contra els galileus*. L'edició apareix a la col·lecció "Breviaris" de les Publicacions de la Universitat de València. L'obra, com tants textos que no combregaven amb el cristianisme, va ser objecte de persecució. Ja al segle VI, Justinià va condemnar-los al foc. Si se'n coneixen fragments, que són els que ha traduït Mira, és gràcies al llibre que el bisbe Ciril d'Alexandria (376?-444) va dedicar-hi i que es titula precisament *Contra Julià*. El patriarca d'Alexandria, combatent d'heretges en anys de lluites doctrinals, en fa citacions poc o molt extenses.

La lectura dels fragments, diu Mira, no compensa la pèrdua de l'obra sencera, però és prou per a seguir la darrera expressió formal de la polèmica entre el vell i el nou, entre una tradició agònica i una altra que s'imposava ja amb tota la força.

El projecte restaurador de Julià, explica Mira a la introducció, no va ser només el capritx d'un jove emperador; va ser la idea d'un governant-filòsof, d'un pensador amb una formació acadèmica excel·lent. Julià posseïa un coneixement molt complet dels textos sagrats que comenta o impugna, tant de la Bíblia hebrea com del Nou Testament, procedent sens dubte d'una sòlida formació cristiana, cosa que li permet, per exemple, de comparar la cosmologia grega-platònica amb la cosmologia bíblica. Per a Julià, escriu Mira, era evident que el projecte de restauració de l'imperi –la societat, les estructures, la unitat– era indissoluble de la reconstrucció de la cultura que l'havia engendrat, l'hel·lènica, que considerava moralment superior a la judeocristiana, i més fidel a l'esperit que havia fet la grandesa de Roma.

Lluís Bonada

Julià l'Apòstata. Fragment d'un camafeu. El seu llibre *Contra els galileus* també ens ha arribat fragmentàriament.